

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№.....
..... 2024 г.

Проект!

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД

от проф. Галин Цоков – министър на образованието и науката

Относно: *проект на Постановление на Министерския съвет за изменение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България*

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

На основание на чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация внасям за разглеждане проект на Постановление на Министерския съвет за изменение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България, приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г.

С измененията в Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) от 2018 г. са въведени изисквания към кандидатите за придобиване на научна степен и за заемане на академичните длъжности “главен асистент”, “доцент” и „професор” да отговарят на минимални национални изисквания към научната, преподавателската и/или художествено-творческата или спортната им дейност, определени в този закон, наричани „минимални национални изисквания”. Минималните

национални изисквания се изразяват чрез числови стойности на един или няколко обективно измерими показатели, които са съотносими към отделна научна област и/или професионално направление. Определят се в правилник за прилагане на този закон въз основа на група показатели измежду показателите по чл. 26, ал. 2 от ЗРАСРБ и се изразяват в минимален брой точки, които трябва да получи кандидатът в съответствие с индивидуалните си резултати по тези показатели.

С Постановление № 122 на Министерския съвет от 2018 г. (обн., ДВ, бр. 56 от 2018 г.) за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ) са въведени минимални национални изисквания към научната, преподавателската и/или художествено-творческата или спортната дейност на кандидатите за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във висшите училища и научните организации. Националните изисквания са изготвени по групи показатели за различните научни степени и академични длъжности в деветте научни области и съответстващите им направления с цел постигане на обвързаност между научните постижения на кандидатите и възможностите за академичното им израстване. Висшите училища и научните организации могат да определят в правилниците си и допълнителни изисквания към кандидатите за заемане на академични длъжности, като тези допълнителни изисквания може да включват създаване на допълнителна група/групи показатели и/или повишаване на минималните изисквани точки по групи показатели, определени единствено в Таблица 1 на всяка област от приложението към чл. 1а, ал. 1 от ППЗРАСРБ.

В края на 2022 г. са публикувани за обществено обсъждане предложения за допълнения и изменения на минималните национални изисквания, а през 2023 г. е изготвена последваща оценка на въздействието на регулирането на обществените отношения, свързани с придобиването на научни степени и заемането на академични длъжности в Република България, според действащото национално законодателство за периода 2016 – 2021 г.

На 22.08.2023 г. е постановено Решение № 8442 на Върховния административен съд (ВАС) по адм. д. № 4920/2023 г., с което са отменени изискванията за минимален брой точки по показатели „Г” и „Е“ от Таблица 1 „Минимални изисквани точки по групи показатели за различните научни степени и академични длъжности“ по професионално направление 4.4. Науки за земята, както и шест от изискванията за минимален брой точки по показатели В4, Г5, Г6, Д10, Д11, Д12 от Таблица 2 „Брой точки по показатели“ за

професионално направление 4.4. Науки за земята от приложението към чл. 1а, ал. 1 от ППЗРАСРБ.

През годините се откриха някои съществени различия по отношение на изискваните минимални показатели дори в сходни области на висше образование и професионални направления, както и известно напрежение между учените от висшите училища и научните организации, поради еднаквите изисквания към тях, без да се отчитат разликите в характера на основните им дейности. Във връзка с това, по предложение на представители на академичната общност са изготвени изменения, чиято цел е да се актуализира и хармонизира подходът при отчитане на показателите, като едновременно с това се отчитат спецификите в отделните професионални направления. С прилагането на актуализираните минимални национални изисквания се цели и постигане на високо качество на научната продукция и нейната значимост в институционален и национален план.

С постановеното решение на ВАС се възпрепятства възможността за оценка на кандидатите за заемане на академичните длъжности „доцент” и „професор”, както и за придобиването на научната степен „доктор на науките” в професионално направление 4.4. Науки за земята. Във връзка с това, по предложение на представители на академичната общност са изготвени изменения, свързани с отменените изисквания за минимален брой точки по показателите от професионално направление 4.4. Науки за земята. Предложените изисквания за минимален брой точки по показателите от Таблица 1 и Таблица 2 от професионално направление 4.4. Науки за земята са съобразени, както с останалите професионални направления по отделните области на висше образование, така и със спецификата на това професионално направление, включено в област 4. Природни науки, математика и информатика.

Мнозинството от представителите на академичната област от висшите училища са представили становища, в които се изразяват позиции за запазването на самостоятелни Таблицы 1 и 2 от Приложението към чл. 1а, ал. 1 на ППЗРАСРБ с минимални изисквания за професионално направление 4.4. Науки за земята, а не обединяването с другите професионални направления в област 4. Природни науки, математика и информатика. Мотивите за това са свързани с факта, че акцентът на изследванията в много от научните направления в професионално направление 4.4. Науки за земята традиционно имат локален и регионален характер и са в основата за устойчивото развитие, както на българската икономика, така и на нашата планета. Този вид изследвания включват продължителна теренна и аналитична работа, а резултатите от тях не са така международно конвертируеми, като тези в останалите направления. Голяма част от

изследванията са свързани с икономическите, социалните, политическите, образователните, културните и други проблеми в България и много от публикациите са съвместно с представители на тези научни направления. Затова е по-приемливо минималните изисквания към специалистите да са по-близки до тези в посочените научни области, а не в област 4. Природни науки, математика и информатика.

За група показатели „Г” от Таблица 1 са предложени 200 точки за заемане на академична длъжност „доцент” и 200 точки за заемане на академична длъжност „професор”. Получаването на по-висока академична длъжност не представлява императив за полагането на труд, тъй като посоченото право за професионално издигане не е абсолютно и подлежи на различни ограничения, които са свързани с постигане на по-високи научни резултати. Мотивите са, че не би трябвало критериите да се понижават, тъй като това би обезценило труда за хабилитиране на лицата и заемане на длъжност „професор”. В Таблица 1 за показатели Група „Е” се запазват 150 точки. Мотивите за това са свързани с предложените изменения в Таблица 2, а именно: по показател 14 точките са увеличени от 40 на 75; по показател 15 точките са увеличени от 40 на 50, където преди отменения с Решението на ВАС показател на 4.4. беше отбелязано, че ако научните ръководители са от различни професионални направления/области, точките не се делят. Предлага се това да бъде запазено и да се стимулира сътрудничеството и научноизследователската работа между специалисти от различни професионални направления/области. По показател 19 точките са увеличени от 40 на 50. Счита се, че запазването на изискването за 150 точки в Група „Е” ще постави заемането на академична длъжност „професор” на достойно ниво.

В група от показатели „В” в Таблица 2, към показател 4. „Хабилитационен труд - научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация” се въвеждат квартали и отпада допълнителното изискване за „не по-малко от 10“ публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, по аналогия на останалите професионални направления, включени в област 4. Обозначенията Q1, Q2, Q3 и Q4 посочват четирите квартали (четвъртини), в които Journal Citation Reports (JCR) на Web of Science групира научните списания с импакт-фактор (IF) във всяка научна област. При отчитане на публикация в списание, което се появява в повече от една научна област в базата данни Web of Science, се използва най-високият квартал за съответното списание за годината на публикуване. Ако за дадена публикация в годината на публикуване не е наличен квартал за списанието, се използва наличният квартал за най-близката до нея година. Scimago Journal Rank (SJR) обозначава метриката на научните

издания, реферирани в Scopus. Присъждат се допълнителни 8 точки в Web of Science и Scopus без SJR и без IF. Мотивът е, че има списания, които се индексират само в Scopus или само в Web of Science и нямат SJR или IF. Същите изисквания са предложени и за група от показатели „В” в Таблица 2, към показател 7. „Научна публикация в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация”.

По показател 5. „Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд” в Група от показатели „Г” на Таблица 2 са предложени 30 точки, а по показател 6. „Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор” или за присъждане на научна степен „доктор на науките” от Група „Г” са предложени 20 точки по аналогия на същите критерии и точки в областта.

Отпада показателят от група „Г” за „научна публикация в нереперирани списания с научна рецензиране или в редактирани колективни томове”, тъй като това изискване създава условия за внедряване на порочни практики и подобни публикации в нереперирани списания са трудно проследими и доказуеми. Съответно към група от показатели „Г” се включват: 8. „Публикувана студия или глава от колективна монография”, 9. „Изобретение, патент или полезен модел, за което е издаден защитен документ по надлежния ред” и 10. „Публикувана заявка за патент или полезен модел” със съответно 15, 25 и 15 точки.

Минималният брой точки по показатели Д11, Д12, Д13 (предходни Д10, Д11, Д12) от Таблица 2 се запазват, на 5, 3 и 2 т.

Предложени са изменения в точките на показатели от Група „Е” 14, 15 и 19, а именно за „Придобита научна степен „доктор на науките” са предложени 75 точки, за „Ръководство на успешно защитил докторант (n е броят на съръководители на съответния докторант)” са предложени 50/n точки, а за ръководство на международен научен или образователен проект са предложени 50 точки. Направените предложения са обвързани със заложените минимални изисквания, валидни и за останалите професионални направления в областта, както и с цел постигане на съответния минимален брой точки, необходим за заемане на академичната длъжност „професор“, заложен в Група от показатели „Е” на Таблица 1.

Като резултат от прилагането на изменените минимални национални изисквания се очаква:

1. да се създадат по-добри условия за обективност и безпристрастност при оценяването, както и до равнопоставеност на кандидатите при провеждане на процедурите във висшите училища и научните организации;

2. да се повиши качеството на академичния състав чрез създаване на условия за обективна конкуренция на базата на минималните национални изисквания;

3. да се повиши качеството и количеството на научната продукция в Република България;

4. да се осигури възможност за по-ефективен контрол върху провежданите процедури за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности.

Предложеният проект на нормативен акт не води до въздействие върху държавния бюджет, поради което се прилага финансова обосновка по приложение № 2.2 към чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Проектът на Постановление не въвежда норми на европейското право, поради което не се изготвя справка за съответствието му с него.

Проектът на акт не води до изменения в целевите стойности на показателите за изпълнение на програми, в т.ч. на ключовите индикатори.

В съответствие с чл. 20 от Закона за нормативните актове е извършена предварителна частична оценка на въздействието на проекта на акт, която е съгласувана с администрацията на Министерския съвет по реда на чл. 30б, ал 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация.

Материалите са съгласувани по реда на чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

Предвид гореизложеното и на основание на чл. 8, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Министерския съвет да приеме проекта на постановление на Министерския съвет за изменение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

ПРОФ. ГАЛИН ЦОКОВ

Министър на образованието и науката